

UDK 372.6420; IRSTI 14.35.09

<https://doi.org/10.47526/habarshy.vi2.599>

ALİ AKDOĞAN*

*Yard. Doç. Dr. Uluslararası Fınal Üniversitesi
(KKTC), e-mail: akdoganali@hotmail.com***ON BEŞ YAŞ ÜZERİ BİREYLERİN ÖZNEL İYİ OLUŞ VE YAŞAM DOYUMU
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Özet. Bu araştırmada on beş yaş üstü bireylerin öznel iyi oluş ile yaşam doyumu algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmaya rastlantısal olarak seçilmiş 344 kişi katılmıştır. Bu kişilerden “cinsiyet”, “yaş”, “eğitim durumu” bilgileri de alınmıştır. Katılımcılar yaş gruplarına göre “15–19”, “20–39” ve “40–64” yaş aralıklarında gruplandırılmıştır. Bu gruplandırmada Ericsson’un (1987) psikososyal gelişim dönemleri temel alınmıştır. Araştırma kapsamında Öznel İyi Oluş Ölçeği [1] ve Yaşam Doyumu Ölçeği [2] kullanılmıştır. Araştırma kapsamında, on beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş puanları ile yaşam doyumu puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda on beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş puanları ile yaşam doyumu puanları arasında pozitif yönlü, yüksek düzeyli anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür, $r=.68$, $n=316$, $p<.01$. Bununla beraber, On beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş puanları, yaşam doyumu puanlarının anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını belirlemek amacıyla basit doğrusal regresyon analizi ile test edilmiştir. Yaşam doyumu puanlarına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre, verilen analiz sonuçları incelendiğinde öznel iyi oluşun, yaşam doyumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir, $R=.676$, $R^2=.46$, $F(1,314)=264.099$, $p<.01$. Buna ek olarak, çalışmada, Öznel İyi Oluş Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği puan ortalamaları cinsiyet, yaş ve eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir biçimde farklılaşp farklılaşmadığı tek yönlü ANOVA ile analiz edilmiştir. Son olarak PISA 2015 sınavı öğrenci iyi oluş oranları ile çalışmadan elde edilen iyi oluş oranları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Öznel İyi Oluş, Yaşam Doyumu, On Beş Yaş Üstü Bireyler, PISA 2015.

Али Акдоган

Доцент

*Халықаралық Финал Университеті
(Солтүстік Кипр), e-mail: akdoganali@hotmail.com***Он бес жастан асқан адамдардың субъективті әл-ауқаты мен өмірімен қанағаттану
арасындағы байланысты зерттеу**

Аңдатпа. Бұл зерттеудің мақсаты субъективті әл-ауқат пен он бес жастан асқан адамдардың өміріне қанағаттануды қабылдау арасындағы байланысты зерттеу болып

* Bize doğru alıntı yapınız:

Akdoğan A. On beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi // *Ясауи университетінің хабаршысы*. – 2021. – №2 (120). – Б. 173–187. <https://doi.org/10.47526/habarshy.vi2.599>

*Cite us correctly:

Akdoğan A. On beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi [Examination of the Relationship between Subjective Well-Being and Life Satisfaction of Individuals Over the Age of Fifteen] // *Iasau universitetinin habarshysy*. – 2021. – №1 (119). – Б. 173–187. <https://doi.org/10.47526/habarshy.vi2.599>

табылады. Бұл адамдардан «жыныс», «жас», «білім беру мәртебесі» туралы ақпарат алынды. Қатысушылар «15–19», «20–39» және «40–64» жас ауқымында жас топтары бойынша топтастырылды. Бұл топтастыру Эриксонның психоэлеуметтік даму кезеңдеріне негізделген (1987). Зерттеу аясында субъективті әл-ауқат шкаласы [1] және өмірге қанағаттану шкаласы [2] қолданылды. Зерттеу аясында Пирсонның мәліметтерді корреляция коэффициенті субъективті әл-ауқат бағалары мен он бес жастан асқан адамдардың өміріне қанағаттану бағалары арасында маңызды байланыс бар-жоғын анықтау үшін есептелді. Талдау нәтижесінде субъективті әл-ауқат көрсеткіштері мен он бес жастан асқан адамдардың өміріне қанағаттану көрсеткіштері арасында оң, жоғары деңгейдегі маңызды байланыс бар екендігі анықталды, $r=.68$, $n=316$, $p<.01$. Алайда, он бес жастан асқан адамдардың әл-ауқатын субъективті бағалау қарапайым сызықтық регрессиялық талдау арқылы олардың өмірге қанағаттанушылықты бағалаудың маңызды болжаушысы болып табылатындығын анықтау үшін сыналды. Өмірге қанағаттану көрсеткіштерін қарапайым сызықтық регрессиялық талдау нәтижелері бойынша талдау нәтижелерін қарастыру кезінде субъективті әл-ауқат өмірге қанағаттанудың маңызды болжаушысы болып көрінеді, $R=.676$, $R^2=.46$, $F(1,314)=264,099$, $p<.01$. Сонымен қатар, зерттеу барысында субъективті әл-ауқат шкаласы мен өмірге қанағаттану шкаласы бір жақты ANOVA көмегімен талданды, орташа балл жынысына, жасына және білім беру мәртебесіне байланысты айтарлықтай ерекшеленіп, ерекшеленбегені талданды. Қорытындылай келе, PISA 2015 емтиханында студенттердің әл-ауқатының көрсеткіштері және осы зерттеу нәтижесінде алынған әл-ауқат көрсеткіштері салыстырылды.

Кілт сөздер: субъективті әл-ауқат, өмірге қанағаттану, он бес жастан асқан адамдар, PISA 2015.

Ali Akdogan

Assistant Professor

Final International University

(Northern Cyprus), e-mail: akdoganali@hotmail.com

Examination of the Relationship between Subjective Well-Being and Life Satisfaction of Individuals Over the Age of Fifteen

Abstract. The aim of this study is to examine the relationship between subjective well-being and life satisfaction perceptions of individuals over the age of fifteen. 344 randomly selected people participated in the study. «Gender», «age», «educational status» information was also obtained from these people. Participants were grouped according to age groups in the age ranges «15–19», «20–39» and «40–64». This grouping was based on Ericsson's periods of psychosocial development. Subjective Well-Being Scale and life satisfaction scale were used as part of the research. As part of the study, the Pearson moments product correlation coefficient was calculated to determine whether there is a significant relationship between subjective well-being scores and life satisfaction scores of individuals over the age of fifteen. As a result of the analysis, it was observed that there was a positive, high-level significant relationship between subjective well-being scores and life satisfaction scores of individuals over the age of fifteen, $r=.68$, $n=316$, $p<.01$. However, subjective well-being scores of individuals over the age of fifteen were tested by simple linear regression analysis to determine whether they are a significant predictor of life satisfaction scores. According to the results of simple linear regression analysis of life satisfaction scores, when the results of the analysis are examined, it seems that subjective well-being is a significant predictor of life satisfaction, $R=.676$, $R^2=.46$, $F(1,314)=264.099$, $p<.01$. In addition, in the study, the subjective well-being scale and life satisfaction scale were analyzed with a one-way ANOVA, whether the average score differed significantly according to gender, age, and educational status variables.

Finally, the PISA 2015 exam examined the Student Well-Being rates and the Well-Being rates obtained from the study comparatively.

Keywords: Subjective Well-Being, life satisfaction, individuals over fifteen years of age, PISA 2015.

Али Акдоган

Доцент

Международный Университет Финал

(Северный Кипр), e-mail: akdoganali@hotmail.com

Исследование взаимосвязи субъективного благополучия и удовлетворения жизнью лиц старше пятнадцати лет

Аннотация. Целью данного исследования является изучение взаимосвязи между субъективным благополучием и восприятием удовлетворенности жизнью лиц старше пятнадцати лет. От этих людей также была получена информация «пол», «возраст», «образовательный статус». Участники были сгруппированы по возрастным группам в возрастных диапазонах «15–19», «20–39» и «40–64». Эта группировка была основана на периодах психосоциального развития Эриксона (1987). В рамках исследования были использованы шкала субъективного благополучия [1] и шкала удовлетворенности жизнью [2]. В рамках исследования был рассчитан коэффициент корреляции продукта моментов Пирсона, чтобы определить, существует ли значимая связь между субъективными оценками благополучия и оценками удовлетворенности жизнью людей старше пятнадцати лет. В результате анализа было обнаружено, что существует положительная, высокоуровневая значимая связь между показателями субъективного благополучия и показателями удовлетворенности жизнью лиц старше пятнадцати лет, $r=.68$, $n=316$, $p<.01$. Однако субъективные оценки благополучия людей старше пятнадцати лет были проверены с помощью простого линейного регрессионного анализа, чтобы определить, являются ли они значимым предиктором оценок удовлетворенности жизнью. По результатам простого линейного регрессионного анализа показателей удовлетворенности жизнью при рассмотрении результатов анализа представляется, что субъективное благополучие является значимым предиктором удовлетворенности жизнью, $R=.676$, $R^2=.46$, $F(1,314)=264,099$, $p<.01$. Кроме того, в ходе исследования шкала субъективного благополучия и шкала удовлетворенности жизнью были проанализированы с помощью односторонней ANOVA, независимо от того, существенно ли отличался средний балл в зависимости от пола, возраста и образовательного статуса. В заключение, в ходе экзамена PISA 2015 были сопоставлены показатели благополучия студентов и показатели благополучия, полученные в результате этого исследования.

Ключевые слова: Субъективное благополучие, удовлетворенность жизнью, лица старше пятнадцати лет, PISA 2015.

Giriş

Pozitif psikoloji modelinin temel taşlarından biri olan yaşam doyumu, bireysel yaşama dair bilişsel yargılar olarak tanımlanabilir. Yaşam doyumu, bireylerin sosyal, ekonomik ve kişisel tercihleri doğrultusunda belirlediği değişkenlere yüklediği sübjektif yargılardır. Bununla birlikte, yaşam doyumu bireylerin deneyimleriyle ortaya çıkması bakımından sübjektif olmasına rağmen bireylerin davranışları, eylemleri, biyolojik ve nörolojik yapıları bakımından nesnel olarak da değerlendirilebilir. Bu nedenle, tarafsız bir yaşam doyumu değerlendirmesi için öz değerlendirme olmayan, gözlem raporları, yüz ölçümleri, fizyolojik ölçümler ve duyguya duyarlı görevler gibi yöntemlerde kullanılabilir. Yapılan araştırmalarda, öz değerlendirme ölçümlerinin öz değerlendirme

olmayan ölçümler ile benzerlik gösterdiği belirtilmiştir. Buna ek olarak, öznel ölçümlerin, mevcut ruh hali ve çevredeki ortam gibi değişkenlere bağlı olarak zaman içinde yüksek kararlılık gösterdiği belirtilmiştir. Bu nedenle, yaşam doyumuna yönelik değerlendirmeler, bilimsel araştırmalar kapsamında genellikle kişisel ölçütler çerçevesinde yapılmaktadır.

Yaşam doyumunu, mutluluk ve öznel iyi olmanın tamamlayıcı kavramlarından biri olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda, yaşamdan duyulan mutluluk yaşam doyumunu etkileyen bir faktördür. Öznel iyi oluş ise yaşam doyumunun bilişsel boyutudur. Bu noktada, yaşam doyumunun tamamlayıcı bir kavramı olan öznel iyi oluş bireysel yaşantı ile ilişkin duygusal ve bilişsel değerlendirmeler bütünü olarak algılanabilir [3]. Öznel iyi oluş bireylerin yaşamlarını etkileyen dışsal ve içsel faktörlerden etkilenebilen bir kavramdır. Dolayısı ile sosyal, kültürel ve ekonomik koşullar dahilinde değişkenlik gösteren bir durum halidir [4]. Buna ek olarak, bireysel hedef ve kişilik özellikleri de öznel iyi oluşu etkileyen faktörler arasındadır.

Son yıllarda yapılan araştırmalar yaşam doyumunu ve öznel iyi oluşun nedenlerinden ziyade yaşam doyumunu ve öznel iyi oluşun bireysel, toplumsal ve ekonomik sonuçları üzerine odaklanmıştır. Bu kapsamda yapılan araştırmalar, yaşam doyumunu ve öznel iyi oluşun (1) sosyal ilişkiler (2) iş ve gelir dengesi (3) sağlık ve yaşam süresi (4) toplumsal fayda (5) iş başarısı üzerindeki etkisini değerlendirmeye almışlardır. Yapılan araştırmalar sonucunda, yaşam doyumunu ve iyi oluş halinin tutarlı ve sağlıklı sosyal ilişkileri olumlu etkilediği yüksek düzeydeki yaşam doyumunu ve iyi oluş algısına sahip bireylerin daha destekleyici sosyal ilişki kurma eğiliminde olduğu belirtilmiştir. Bununla beraber, yapılan araştırmalar yüksek düzeyde yaşam doyumunu ve öznel iyi oluş algısına sahip bireylerin; iş ve gelir dengesi, sağlıklı yaşam süresi, toplumsal fayda ve iş başarısı alanları kapsamında iyileştirici etkiye sahip oldukları gözlemlenmiştir.

Özel yaşam bağlamında, bireylerin yaşam doyumunu algı düzeyleri evlilik yaşantılarını da etkilemektedir. Buna göre, yüksek düzeyde yaşam doyumunu algısına sahip bireylerin evli kalma süreleri daha uzun iken yaşam doyumunu algısı düşük bireylerin boşanma olasılıkları çok daha yüksek olabilmektedir [4].

Diğer bir taraftan, yapılan çalışmalar öznel iyi oluş algısı yüksek bireylerin hastalıklara karşı direnme güçlerinin daha yüksek olduğunu ve dışsal koşullar dahilinde bireylerin yaşam süreleri üzerinde olumlu etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir. Buna ek olarak, öznel iyi oluş algı düzeyleri yüksek olan bireylerin güçlü bağışıklık sistemi ve kardiyovasküler sağlık üzerinde olumlu etkiye sahip olma eğiliminde oldukları gözlemlenmiştir.

Genel olarak, öznel iyi oluş iş ve gelir dengesi bakımında ele alındığında kazanılan paranın miktarı açısından arttıkça yükselirken buna karşın gelir seviyesine göre azalan bir etkiye sahip olmaktadır. Bu bağlamda, yoksulluk düzeyi bakımından az gelişmiş ülkelerde bireylerin gelir düzeyleri arttıkça yükselen öznel iyi oluş hali, daha yüksek gelir düzeylerinde ki ülkelerde azalmaktadır. Bununla birlikte, yaşam doyumunu ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin gücü de daha yüksek gelir seviyesinde azalmaktadır [5]. Özetle, zengin ülkelerde yaşayan bireyler, ortalama gelir düzeyine sahip ülkelerde yaşayan bireylerden daha yüksek seviyede öznel iyi oluş hissederken zengin ülkelerde yaşayan bireylerin ülkelerindeki ortalama iyi oluş düzeyleri bir. Bireylerin, yaşam doyumunu ve öznel iyi oluş hali yoksulluk seviyesi bakımından ele alındığında yoksul yaşam koşullarının aslında yaşam doyumunu ve öznel iyi oluş hali üzerinde yıkıcı bir etkisi olmadığı gözlemlenmiştir.

Literatüre incelendiğinde öznel iyi oluş ile ilgili yapılan araştırmaların sosyo-demografik değişkenler üzerinde yapıldığı gözlemlenmektedir. Bununla birlikte bilişsel ve duygusal boyutların öznel iyi oluş halinin anlamlı yordayıcıları olduğu ileri sürülmektedir. [6]. Yaşam doyumunu bileşeni, öznel iyi oluş halinin bilişsel boyutunu tanımlamaktadır. Bireylerin, olumlu ve olumsuz duygu durumlarının yaşam doyumunu algıları üzerindeki etkisi ele alındığında olumlu duyguların yaşam doyumunun yordayıcısı olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda, bireylerin öznel iyi oluş halinin olumlu duyguları barındırdığı söylemek mümkün olabilir. Dolayısı ile öznel iyi oluş hali olumlu duygu durumları ile benzerlik gösteren bir duygu durumu olarak yaşam doyumunun yordayıcısı olabilir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde, öznel iyi oluş halinin genellikle sosyo-demografik değişkenler üzerinde yapıldığı gözlemlenmektedir. Bununla birlikte, bilişsel ve duygusal boyutların öznel iyi oluş halinin anlamlı yordayıcıları olduğu ileri sürülmektedir. Bu kapsamda, öznel iyi oluş halinin bilişsel boyuttu olan yaşam doyumunun öznel iyi oluş ile ilişkisinin incelenmesinin literatüre anlamlı bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle, bu çalışmada, on beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda bu çalışma, öznel iyi oluş halinin yaşam doyumunu üzerinde etkisi vardır hipotezi üzerine kurulmuştur. Bu kapsamda çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. On beş yaş üstü bireylerin yaşam doyumunu algıları nasıldır?
2. On beş yaş üstü bireylerin öznel iyi oluşları nasıldır?
3. On beş üzeri bireylerin öznel iyi oluşları ile yaşam doyumunu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. On beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluşları yaşam doyumunu yordayıcısı mıdır?
5. On beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluşları çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, bakımından farklılaşmakta mıdır?
6. On beş yaş üzeri bireylerin yaşam doyumları çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, bakımından farklılaşmakta mıdır?

2. Yöntem

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırmada on beş yaş üstü bireylerin Öznel İyi Oluş Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği verileri kullanılmıştır. Araştırmaya rastlantısal olarak seçilmiş 344 kişi katılmıştır. Bu kişilerden “cinsiyet”, “yaş”, “eğitim durumu” bilgileri de alınmıştır. Katılımcılar yaş gruplarına göre “15-19”, “20-39” ve “40-64” yaş aralıklarında gruplandırılmıştır. Bu gruplandırmada Erikson’un (1987) [7] psikososyal gelişim dönemleri temel alınmıştır. Araştırmaya 217 kadın ve 127 erkek katılmıştır. Katılımcılara yönelik ayrıntılı demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1 – Öznel İyi Oluş Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği Demografik Bilgileri

Değişken	Alt Grup	N	%
Cinsiyet	Kadın	217	63.1
	Erkek	127	36.9
	Toplam	344	100
Yaş	15-19	229	66.6
	20-39	31	9.0
	40-64	84	24.4
	Toplam	344	100
Eğitim Durumu	Lise	238	69.2
	Önlisans -Lisans	75	21.8
	Lisansüstü	31	9.0
	Toplam	344	100

Tablo 1 incelendiğinde görüldüğü gibi çalışma grubunun %63,1’i kadın, %36,9’u erkektir. Yaş değişkenine göre incelendiğinde çalışma grubunun %66,6’sı 13-19 yaş grubunda, %9,0’ı 20-39 yaş grubunda ve %24,4’ü 40-64 yaş grubundadır. Eğitim Durumu değişkenine göre incelendiğinde çalışma grubunun %69,2’si’nin eğitim durumu lise, %21,8’inin eğitim durumu Ön lisans-Lisans ve %9’unun eğitim durumu Lisansüstü olduğu görülmektedir.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında Öznel İyi Oluş Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği verileri kullanılmıştır.

2.2.1 Öznel İyi Oluş Ölçeği

Tuzgöl Dost (2005) [1] tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin amacı bireylerin olumlu ve olumsuz duygularının sıklığına ve miktarına yönelik ölçümler yaparak öznel iyi oluş düzeylerini belirlemektir. Ölçek beşli Likert tipi bir ölçek olup 46 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddelerinin 26'sı olumlu 20'si olumsuz ifade içermektedir. Ölçeğin geliştirme aşamasında yapılan geçerlik çalışmalarına ilişkin olarak faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi çalışmasında Öznel İyi Oluş Ölçeği'ne ilişkin KMO katsayısı. 861 bulunmuş ve Bartlett testi de anlamlı çıkmıştır. Faktörlerin her bir değişken üzerindeki ortak varyansı .51 ile .75 arasında değiştiği görülmüştür. Faktör analizi sonucunda Öznel İyi Oluş Ölçeği'nin öz değeri 1'den büyük 12 faktörden oluştuğu saptanmıştır. Ayrıca 12 faktörlü olmasının yanında genel bir faktöre de sahip olduğu da belirtilmiştir. Testin ayırıcılığını tespit etmek amacıyla katılımcılar alt ve üst %27'lik gruplara bölünerek grup ortalamaları t testi ile karşılaştırılmıştır ve t testi sonucunda alt grup ile üst grup arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Beck Depresyon Envanteri ile arasındaki korelasyon katsayısı Spearman'ın rho katsayısı ile incelenmiş ve -.70 değerinde negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu durum da ölçeğin geçerlik anlamında bir başka kanıtı olarak sunulmuştur. Ölçeğe yönelik güvenilirlik bulguları için öncelikle Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır ve .93 olarak bulunmuştur. Daha sonra test-tekrar test yöntemi uygulanmış ve iki uygulama arasındaki ilişki .86 olarak bulunmuştur.

2.2.2 Yaşam Doyumu Ölçeği

Yaşam Doyumu Ölçeği Diener, Emmons, Larsen ve Griffin tarafından 1985 yılında geliştirmiştir ve Dağlı ve Baysal (2016) [2] tarafından Türkiye kültürüne uyarlanmıştır. Ölçek 5 maddeden oluşmakta ve beşli Likert ölçeğidir. Ölçek maddeleri öncelikle Türkçe'ye çevirilmiş ve orijinal formu ile aynı anlamı taşıyıp taşımadığını belirlemek amacıyla bir grup öğretmene iki hafta ara ile uygulanmış ve iki uygulama arasındaki tutarlılık Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile hesaplanmış ve .92 düzeyinde pozitif yönlü, yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ardından yapılan çalışmalar sonucunda ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .88 ve test-tekrar test güvenirliliği ise .97 olarak saptanmıştır. Geçerliliğine ilişkin yapılan Açıklayıcı Faktör Analizi sonucunda KMO katsayısının 0.60 ve Bartlett testinin de anlamlı olduğu görülmüştür. Açıklayıcı Faktör Analizi sonucunda açıklanan toplam varyans %68.39 olarak ve tek faktörden oluştuğu saptanmıştır. Açıklayıcı Faktör Analizi sonrasında ölçeğin tek faktörlü yapısını doğrulamak amacıyla Doğrulamalı faktör analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda χ^2/sd değeri 1.17 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca uyum indeksleri incelendiğinde NFI değeri 0.99, NNFI değeri 1.00, CFI değeri 1.00, GFI değeri 0.99, AGFI değeri 0.9, SRMR değeri 0.019 ve RMSEA değeri 0.03 olarak belirlenmiştir. DFA sonuçları incelendiğinde ölçeğin önerilen faktör modeline iyi uyum gösterdiği söylenebilir.

2.3. Verilerin Analizi

Yapılacak analizlerin doğru sonuç vermesi için kontrol edilmesi gereken belirli varsayımlar ve ön koşullar bulunmaktadır. Bu bağlamda kayıp değer, uç değer ve normallik varsayımları test edilmiştir. Katılımcılardan elde edilen veri setinde herhangi bir nedenden dolayı verinin bulunmaması kayıp değer olarak adlandırılır [8]. Araştırma kapsamında toplanan veriler kayıp değer açısından analiz edildiğinde herhangi bir kayıp değere rastlanmamıştır. Bu aşamadan sonra tek değişkenli ve çok değişkenli uç değer taraması yapılmıştır. Tek değişkenli uç değer taraması için değişkenlerin standart puanları kullanılmıştır. Bu standart puanlar $|z| > 3$ 'den büyükse uç değer olarak kabul edilebilir. Yapılan inceleme sonucunda veri setinde 26 adet tek yönlü uç değere rastlanmıştır ve bu veriler veri setinden çıkartılmıştır. Ardından çok yönlü uç değer taraması yapılmış ve bu bağlamda Mahalanobis uzaklığı (D) istatistiği kullanılmıştır. Bu istatistik ile uç değerlerin belirlenmesinde χ^2 değerinin anlamlı ($p < .001$) olması gerekmektedir. Yapılan çok yönlü uç değer incelemesinde serbestlik derecesi 1 ve ve manidarlık derecesi .01 olan 6.64 χ^2 tablo değerine göre 2 adet çok yönlü uç değere rastlanmıştır ve bu veriler veri setinden çıkartılmıştır. Bu işlemlerin ardından çalışma grubuna ait demografik bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2 – Çıkartılan Uç Değerler Sonrasında Öznel İyi Oluş Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeğine İlişkin Demografik Bilgiler

Değişken	Alt Grup	N	%
Cinsiyet	Kadın	199	63.0
	Erkek	117	37.0
	Toplam	316	100
Yaş	15-19	204	64.6
	20-39	28	8.9
	40-64	84	26.6
	Toplam	316	100
Eğitim Durumu	Lise	211	66.8
	Önlisans -Lisans	74	23.4
	Lisansüstü	31	9.8
	Toplam	316	100

Ardından araştırma için gerekli bir başka varsayım olan normallik taraması yapılmıştır.

Tablo 3 – Öznel İyi Oluş Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeğine ait İstatistikler ve Normallik Sonuçları

Değişkenler	$\bar{X}$	X_{ort}	Mod	Çarpıklık	Basıklık
Öznel İyi Oluş Ölçeği	165.21	166.75	155.00	-0.35	-0.39
Yaşam Doyumu ölçeği	16.48	16.69	15.00	-0.27	-0.05

Tablo 3 incelendiğinde normallik varsayımı için ortalama, ortanca ve mod değerlerinin bir birine yakın olduğu ve çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1 aralığında olduğu için verilerin normallik varsayımını karşıladığı ve normale yakın olduğu söylenebilir [9]. Araştırmaya uç değerlerden arındırılmış veri seti üzerinden devam edilmiştir.

2.4. İşlem

Araştırma kapsamında Öznel İyi Oluş Ölçeğinden ve Yaşam Doyumu Ölçeğinden elde edilen puanlar ile bireylerin öznel iyi oluş ve yaşam doyumu düzeyleri belirlenmiştir. Ardından söz konusu iki değişken arasındaki ilişki incelenmiş ve öznel iyi oluş'un yaşam doyumunu anlamlı bir biçimde yordayıp yordamadığı belirlenmiştir. Daha sonra Öznel İyi Oluş Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği puan ortalamaları cinsiyet, yaş ve eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilmiştir. Son olarak PISA 2015 sınavı öğrenci iyi oluş oranları ile çalışmadan elde edilen iyi oluş oranları incelenmiştir.

3. Bulgular

3.1 On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Öznel İyi Oluşları Düzeyleri

Araştırmada on beş yaş üzeri bireylerin Öznel İyi Oluş Düzeyleri Ölçeği'ne ait öznel iyi oluş puan ortalamaları $\bar{X} = 165.21$ 'dir. Diğer demografik değişkenlere göre öznel iyi oluş düzeylerine ilişkin bilgiler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4 – On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Öznel İyi Oluşları Düzeyleri

Değişken	Alt Grup	N	$\bar{X}$	SS	Ranj
Cinsiyet	Kadın	199	163.31	22.48	110.00
	Erkek	117	168.44	19.28	88.00
Yaş	15-19	204	161.77	22.41	110.00
	20-39	28	171.04	17.96	67.00
	40-64	84	171.63	18.25	77.00
Eğitim Durumu	Lise	211	161.96	22.34	110.00
	Ön lisans –Lisans	74	172.07	18.45	77.00
	Lisansüstü	31	170.94	17.04	67.00

Tablo 4 incelendiğinde on beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluşları cinsiyete göre incelendiğinde kadınların ortalaması $\bar{X} = 163.31$, erkeklerin ortalaması ise $\bar{X} = 168.44$ olarak belirlendiği ve erkeklerin kadınlardan daha yüksek öznel iyi oluş puan ortalamasına sahip olduğu; yaş gruplarına göre incelendiğinde 15-19 yaş grubundaki bireylerin ortalaması $\bar{X} = 161.77$, 20-29 yaş grubundaki bireylerin ortalaması $\bar{X} = 171.04$ ve 40-64 yaş arası bireylerin ortalaması $\bar{X} = 171.63$ olarak belirlendiği ve 40-64 yaş grubundaki bireylerin, 20-29 yaş grubundaki bireylerden ve 20-29 yaş grubundaki bireylerin de 15-19 yaş grubundaki bireylerden daha yüksek öznel iyi oluş puan ortalamasına sahip olduğu; eğitim durumlarına göre incelendiğinde lise grubundaki bireylerin ortalaması $\bar{X} = 161.96$, Önlisans-Lisans grubundaki bireylerin ortalaması $\bar{X} = 172.07$ ve Lisansüstü grubundaki bireylerin ortalaması $\bar{X} = 170.94$ olarak belirlendiği ve Önlisans-Lisans grubundaki bireylerin, Lisansüstü bireylerden ve Lisansüstü bireylerin de Lise grubundaki bireylerden daha yüksek öznel iyi oluş puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür.

3.2 On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Yaşam Doyumu Düzeyleri

Araştırmada on beş yaş üzeri bireylerin Yaşam Doyumu Ölçeği'ne ait yaşam doyumu puan ortalamaları $\bar{X} = 16.48$ 'dir. Diğer demografik değişkenlere göre yaşam doyumu düzeylerine ilişkin bilgiler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5 – On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Yaşam Doyumu Düzeyleri

Değişken	Alt Grup	N	$\bar{X}$	SS	Ranj
Cinsiyet	Kadın	199	16.67	4.18	20.00
	Erkek	117	16.68	3.44	19.00
Yaş	15-19	204	16.13	4.11	20.00
	20-39	28	16.71	3.88	16.00
	40-64	84	17.26	3.35	15.00
Eğitim Durumu	Lise	211	16.20	4.17	20.00
	Ön lisans –Lisans	74	17.00	3.37	19.00
	Lisansüstü	31	17.13	3.26	15.00

Tablo 5 incelendiğinde on beş yaş üzeri bireylerin yaşam doyumları cinsiyete göre incelendiğinde kadınların ortalaması $\bar{X} = 16.67$, erkeklerin ortalaması ise $\bar{X} = 16.68$ olarak belirlendiği ve erkeklerin kadınlardan daha yüksek yaşam doyumu puan ortalamasına sahip olduğu; yaş gruplarına göre incelendiğinde 15-19 yaş grubundaki bireylerin ortalaması $\bar{X} = 16.13$, 20-29 yaş grubundaki bireylerin ortalaması $\bar{X} = 16.71$ ve 40-64 yaş arası bireylerin ortalaması $\bar{X} = 17.26$ olarak belirlendiği ve 40-64 yaş grubundaki bireylerin, 20-29 yaş grubundaki bireylerden ve 20-29 yaş grubundaki bireylerin de 15-19 yaş grubundaki bireylerden daha yüksek yaşam doyumu puan ortalamasına sahip olduğu; eğitim durumlarına göre incelendiğinde lise grubundaki bireylerin

ortalaması $\bar{X} = 16.20$, Önlisans-Lisans grubundaki bireylerin ortalaması $\bar{X} = 17.00$ ve Lisansüstü grubundaki bireylerin ortalaması $\bar{X} = 17.13$ olarak belirlendiği ve Lisansüstü grubundaki bireylerin, Önlisans-Lisans bireylerden ve Önlisans-Lisans grubundaki bireylerin de Lise grubundaki bireylerden daha yüksek yaşam doyumu puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür.

3.3 On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Öznel İyi Oluş Puanları İle Yaşam Doyumu Puanları Arasındaki İlişki

On beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş puanları ile yaşam doyumu puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda on beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş puanları ile yaşam doyumu puanları arasında pozitif yönlü, yüksek düzeyli anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür, $r=.68$, $n=316$, $p<.01$ [10]. Determinasyon katsayısı ($r^2= 0.46$) dikkate alındığında, öznel iyi oluşdaki toplam varyansın %46'sının yaşam doyumundan kaynaklandığı söylenebilir. Aynı zamanda açıklanan varyans diğer değişken için de yorumlanabilir [11].

3.4 On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Öznel İyi Oluş Puanları, Yaşam Doyumu Puanlarını Yordama Düzeyi

On beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş puanları, yaşam doyumu puanlarının anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını belirlemek amacıyla basit doğrusal regresyon analizi ile test edilmiştir. Yaşam doyumu puanlarına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6 – On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Öznel İyi Oluş Puanlarının Yaşam Doyumu Puanlarını Yordama Düzeyine İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayan	Yordanan	B	Standart Hata B	β	t	p
Öznel İyi Oluş	Sabit	-3.919	1.27		-3.096	.002
	Yaşam Doyumu	0.123	0.008	.676	16.251	.000
R=.676	R ² =.457	F _(1,314) =264.099			p=.000	

Tablo 6.'da verilen analiz sonuçları incelendiğinde öznel iyi oluşun, yaşam doyumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir, $R=.676$, $R^2=.46$, $F(1,314)=264.099$, $p<.01$. Yaşam doyumuna ilişkin toplam varyansın %46'sının öznel iyi oluş ile açıklandığı ifade edilebilir.

3.5. On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Öznel İyi Oluş Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılığının İncelenmesi

Araştırma kapsamında incelenen on beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş puanları cinsiyete göre anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Örneklemeler İçin T Testi yapılmıştır. On beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7 – On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Öznel İyi Oluş Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cisniet	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Kadın	199	163.31	22.48	273.24	-2.14	.03
Erkek	117	168.44	19.28			

Tablo 7 incelendiğinde, on beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir, $t(273.24)= -2.14$, $p=.03$. On beş yaş üzeri erkeklerin öznel iyi oluş puan ortalamaları ($\bar{X} = 168.44$), kadınlara ($\bar{X} = 163.31$) göre daha yüksektir. Söz konusu

farkın etki büyüklüğünü belirlemek amacıyla Cohen'in d değeri -0.24'tür. Bu sonuç da söz konusu farkın etki büyüklüğünün küçük düzeyde olduğunu göstermektedir.

3.6. On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Öznel İyi Oluş Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Farklılığının İncelenmesi

Araştırma kapsamında incelenen on beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş puanları yaş gruplarına göre anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Varyansların homojenliği varsayımını test etmek için Levene homojenlik testi gerçekleştirilmiştir ve sonuçları Tablo 8.a'da verilmiştir.

Tablo 8.a – Yaş Gruplarına Göre Öznel İyi Oluş Puanlarının Levene Homojenlik Testi Sonuçları

Levene	sd1	sd2	p
2.94	2	313	.054

Tablo 8.a incelendiğinde varyansların homojen olduğu görülmektedir, Levene=2.94, p=.054. Bu durum göz önüne alınarak ANOVA F testi kullanılmıştır [12]. Yaş gruplarına göre öznel iyi oluşa ait betimsel istatistikler Tablo 4'te, yaş gruplarına göre farklılığı gösteren ANOVA testi sonuçları Tablo 8.b'de verilmiştir.

Tablo 8.b – Öznel İyi Oluş Puanlarının Yaş Gruplarına Göre ANOVA Sonuçları

Gruplar	Karelerin Toplamı	sd	Karelerin Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	6834.99	2	3417,493	7.74	.001	15-19 ve 40-64
Grup içi	138267.23	313	441,748			
Toplam	145102,215	315				

Analiz sonuçları, öznel iyi oluş ortalama puanları arasındaki farkın yaş gruplarına göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F(2, 313) = 7.74$, $p = .001$. Yaş grupları arası farkın hangi yaş grupları arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Tukey testi sonuçlarına göre 15-19 yaş grubundaki bireyler ile 40-64 yaş grubundaki bireyler arasında anlamlı bir farklılık olduğu ancak 20-39 yaş grubu bireyler ile herhangi bir yaş grubu arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür. 40-64 yaş grubundaki bireylerin ($\bar{X} = 171.63$) öznel iyi oluş puanlarının 15-19 yaş grubundaki bireylerden ($\bar{X} = 161.77$), daha yüksek olduğu söylenebilir. Söz konusu farkın etki büyüklüğü belirlemek amacıyla eta-kare hesaplanmıştır ve öznel iyi oluş puanlarında gözlenen varyansın yaklaşık %5'inin ($\eta^2 = .05$) yaş gruplarına bağlı olduğu ve bu etkinin küçük düzeyde bir etki olduğu söylenebilir.

3.7. On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Öznel İyi Oluş Puanlarının Eğitim Düzeyine Göre Farklılığının İncelenmesi

Araştırma kapsamında incelenen on beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş puanları eğitim düzeyine göre anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Varyansların homojenliği varsayımını test etmek için Levene homojenlik testi gerçekleştirilmiştir ve sonuçları Tablo 9.a'da verilmiştir.

Tablo 9.a. Eğitim Düzeylerine Göre Öznel İyi Oluş Puanlarının Levene Homojenlik Testi Sonuçları

Levene	sd1	sd2	p
2.96	2	313	.053

Tablo 9.a incelendiğinde varyansların homojen olduğu görülmektedir, Levene=2.96, p=.053. Bu durum göz önüne alınarak ANOVA F testi kullanılmıştır [12].Eğitim düzeylerine göre öznel iyi oluşa ait betimsel istatistikler Tablo 4’te, eğitim düzeylerine göre farklılığı gösteren ANOVA testi sonuçları Tablo 9.b’de verilmiştir.

Tablo 9.b. Öznel İyi Oluş Puanlarının Eğitim Düzeylerine Göre ANOVA Sonuçları

Gruplar	Karelerin Toplamı	sd	Karelerin Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	6721,985	2	3360,993	7.60	.001	Lise ve Önlisans-Lisans
Grup içi	138380,230	313	442,109			
Toplam	145102,215	315				

Analiz sonuçları, öznel iyi oluş ortalama puanları arasındaki farkın eğitim düzeylerine göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F(2, 313) = 7.60$, $p = .001$. Eğitim düzeyleri arası farkın hangi eğitim düzeyleri arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Tukey testi sonuçlarına göre Lise eğitim düzeyindeki bireyler ile Önlisans-Lisans eğitim düzeyindeki bireyler arasında anlamlı bir farklılık olduğu ancak Lisansüstü eğitim düzeyindeki bireyler ile herhangi bir eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür. Önlisans-Lisans eğitim düzeyindeki bireylerin ($\bar{X} = 172.07$) öznel iyi oluş puanlarının Lise eğitim düzeyindeki bireylerden ($\bar{X} = 161.96$), daha yüksek olduğu söylenebilir. Söz konusu farkın etki büyüklüğü belirlenmek amacıyla eta-kare hesaplanmıştır ve öznel iyi oluş puanlarında gözlenen varyansın yaklaşık %5’inin ($\eta^2 = .05$) eğitim düzeylerine bağlı olduğu ve bu etkinin küçük düzeyde bir etki olduğu söylenebilir.

3.8. On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Yaşam Doymu Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılığının İncelenmesi

Araştırma kapsamında incelenen on beş yaş üzeri bireylerin yaşam doymu puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Örneklem İçin T Testi yapılmıştır. On beş yaş üzeri bireylerin yaşam doymu puanlarının cinsiyete göre t-testi sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10 – On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Yaşam Doymu Puanlarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cisniet	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Kadın	199	16.37	4.18	281.198	-0.71	.479
Erkek	117	16.68	3.44			

Tablo 10 incelendiğinde, on beş yaş üzeri bireylerin yaşam doymu puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, $t(281.198) = -0.71$, $p = .48$.

3.9. On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Yaşam Doymu Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Farklılığının İncelenmesi

Araştırma kapsamında incelenen on beş yaş üzeri bireylerin yaşam doyumu puanları yaş gruplarına göre anlamlı bir biçimde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Varyansların homojenliği varsayımını test etmek için Levene homojenlik testi gerçekleştirilmiştir ve sonuçları Tablo 11.a'da verilmiştir.

Tablo 11.a. Yaş Gruplarına Göre Yaşam Doymu Puanlarının Levene Homojenlik Testi Sonuçları

Levene	sd1	sd2	p
1.788	2	313	.169

Tablo 11.a incelendiğinde varyansların homojen olduğu görülmektedir, Levene=1.788, p=.169. Bu durum göz önüne alınarak ANOVA F testi kullanılmıştır (Pallant, 2016). Yaş gruplarına göre yaşam doyumuna ait betimsel istatistikler Tablo 5'te, yaş gruplarına göre farklılığı gösteren ANOVA testi sonuçları Tablo 11.b'de verilmiştir.

Tablo 11.b. Yaşam Doymu Puanlarının Yaş Gruplarına Göre ANOVA Sonuçları

Gruplar	Karelerin Toplamı	Sd	Karelerin Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	78,247	2	39,124	2.57	.078	-
Grup içi	4764,639	313	15,222			
Toplam	4842,886	315				

Analiz sonuçları, yaşam doyumu ortalama puanları arasındaki farkın yaş gruplarına göre anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir, $F(2, 313) = 2.57$, $p = .078$.

3.10. On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Yaşam Doymu Puanlarının Eğitim Düzeyine Göre Farklılığının İncelenmesi

Araştırma kapsamında incelenen on beş yaş üzeri bireylerin yaşam doyumu puanları eğitim düzeyine göre anlamlı bir biçimde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Varyansların homojenliği varsayımını test etmek için Levene homojenlik testi gerçekleştirilmiştir ve sonuçları Tablo 12.a'da verilmiştir.

Tablo 12.a. Eğitim Düzeylerine Göre Yaşam Doymu Puanlarının Levene Homojenlik Testi Sonuçları

Levene	sd1	sd2	p
3.788	2	313	.024

Tablo 12.a incelendiğinde varyansların homojen olmadığı görülmektedir, Levene=2.96, p=.053. Bu durum göz önüne alınarak Welch's F testi kullanılmıştır [12]. Eğitim düzeylerine göre yaşam doyumuna ait betimsel istatistikler Tablo 5'te, eğitim düzeylerine göre farklılığı gösteren Welch testi sonuçları Tablo 12.b'de verilmiştir.

Tablo 12.b. Yaşam Doymu Puanlarının Eğitim Düzeylerine Göre Welch Sonuçları

İstatistik	sd1	sd2	p	
Welch	1.86	2	81.96	.163

Analiz sonuçları, yaşam doyumu ortalama puanları arasındaki farkın eğitim düzeylerine göre anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir, Welch's $F(2, 81.96) = 1.86, p = .163$.

3.11. On Beş Yaş Üzeri Bireylerin Öznel İyi Oluş Puanları ile PISA 2015 İyi Oluş Puanlarının Karşılaştırılması

PISA 2015 programında ölçülen öğrencilerin iyi oluş düzeyleri de araştırma kapsamında incelenmiştir. PISA 2015 öğrenci anketinde öğrencilere yöneltilen ve öğrencilerin iyi oluş düzeylerini ölçen ST016Q01NA ile kodlanan madde, öğrencilerin öznel iyi oluşları 0-10 aralığında bir değer ile belirlemektedir. PISA 2015 Verilerine İlişkin Demografik Bilgiler Tablo13'te verilmiştir.

Tablo 13. PISA 2015 Verilerine İlişkin Demografik Bilgiler

Ülke	Cinsiyet	N	%
Türkiye (PISA 2015)	Kadın	2938	49.8
	Erkek	3957	50.2
	Toplam	5895	100

Türkiye (PISA 2015) örneğine ait katılımcıların %49,8'ü kadın, %50,2'si erkektir.ve Türkiye'den bu araştırmaya 2015 yılında 5895 kişi katılmıştır.

PISA 2015 programında öğrencilerin iyi oluş düzeyleri bağlamında Türkiye'nin ortalama puanı 6.2 olarak bulunmuştur. Bu ortalama ile Türkiye OECD ortalaması olan 7.3'ün altında kalmıştır. PISA raporuna göre Türkiye'deki öğrencilerin %26.3'ü üst düzeyde iyi oluş düzeyine(9-10 düzeyinde işaretleme yapanlar) sahip iken bu araştırmada üst düzeyde iyi oluşa sahip bireylerin oranı(Ortalama 4-5 düzeyinde işaretleme yapanlar) % 21.84 olarak belirlenmiştir. Buna karşılık PISA raporuna göre Türkiye'deki öğrencilerin %28.6'sı alt düzeyde iyi oluş düzeyine(0-4 düzeyinde işaretleme yapanlar) sahip iken bu araştırmada alt düzeyde iyi oluşa sahip bireylerin oranı(Ortalama 1-3 düzeyinde işaretleme yapanlar) % 12.66 olarak belirlenmiştir [13]. Sonuçlar incelendiğinde alt gruptaki bireylerin oranındaki bu düşüş olumlu yönde bir gelişme olarak yorumlanabilir.

4. Sonuç ve tartışma

On beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluşları cinsiyete göre incelendiğinde erkeklerin kadınlardan daha yüksek öznel iyi oluş puan ortalamasına sahip olduğu; yaş gruplarına göre incelendiğinde, 40-64 yaş grubundaki bireylerin, 20-29 yaş grubundaki bireylerden ve 20-29 yaş grubundaki bireylerin de 15-19 yaş grubundaki bireylerden daha yüksek öznel iyi oluş puan ortalamasına sahip olduğu; eğitim durumlarına göre incelendiğinde ön lisans-lisans grubundaki bireylerin, lisansüstü bireylerden ve lisansüstü bireylerin de lise grubundaki bireylerden daha yüksek öznel iyi oluş puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür.

On beş yaş üzeri bireylerin yaşam doyumları cinsiyete göre incelendiğinde on beş yaş üzeri erkeklerin kadınlardan daha yüksek yaşam doyumu puan ortalamasına sahip olduğu; yaş gruplarına göre incelendiğinde 40-64 yaş grubundaki bireylerin, 20-29 yaş grubundaki bireylerden ve 20-29 yaş grubundaki bireylerin de 15-19 yaş grubundaki bireylerden daha yüksek yaşam doyumu puan ortalamasına sahip olduğu; eğitim durumlarına göre incelendiğinde lisansüstü grubundaki bireylerin, ön lisans-lisans bireylerden ve ön lisans-lisans grubundaki bireylerin de lise grubundaki bireylerden daha yüksek yaşam doyumu puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür.

Buna göre, cinsiyet değişkeni dikkate alındığında on beş yaş üzeri erkeklerin kadınlardan daha yüksek seviyede yaşam doyumu ve öznel iyi oluş algısına sahip olduğu belirlenmiştir. Buna göre, cinsiyet öznel iyi oluş ve yaşam doyumunu etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir. Aynı bulgular çeşitli çalışmaların sonuçlarında da benzerlik. Buna karşın, cinsiyetin öznel iyi oluş ve yaşam doyumunu etkileyip etkilemediği sorusu uluslararası çalışmalarda pek çok kez ele alınmış

olmasına karşın Türkiye de yapılan çalışmalar oldukça sınırlı görülmektedir. Bu bağlamda, cinsiyetin, öznel iyi oluş ve yaşam doyumunu az mı yoksa çok mu etkilediği soruna cevap arayacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Yapılan çalışmalarda cinsiyetin öznel iyi oluşu etkileyip etkilemediği konusunda veriler tutarsızdır. Bazı çalışmalarda, cinsiyet öznel oluş ile ilişkilendirilmiştir [6]. Buna karşın, bazı çalışmalarda cinsiyet öznel iyi oluş ile ilişkilendirilmemiştir. Bununla beraber, yaşam doyumunu ile cinsiyet arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalar. Türkiye de ve uluslararası literatürde oldukça azdır. Yapılan çalışmaların sonuçları cinsiyetin yaşam doyumunu etkileyip etkilemediği konusunda veriler tutarsızdır. Bazı çalışmalarda, cinsiyet yaşam doyumunu ile ilişkilendirilirken bazı çalışmalarda, cinsiyet yaşam doyumunu ile ilişkilendirilmemiştir.

Diğer bir yandan, analiz sonuçları yaş değişkenine göre incelendiğinde, on beş üstü bireylerin öznel iyi oluş ve yaşam doyumunu algıları yaş yükseldikçe öznel iyi oluş ve yaşam doyumunu algısı yükselmektedir. Buna göre, öznel iyi oluş ve yaşam doyumunun yaş ile ilişkilendirilebilir. Bununla birlikte, yaşam doyumunun 40 ila 65 yaşları arasında en yüksek seviyeye ulaştığı lakin ilerleyen dönemlerde ölüm korkusunun hissedilmeye başlaması ile birlikte düşüşü geçtiği yapılan araştırmalar sonucunda belirtilmiştir.

Araştırma kapsamında, eğitim durumları ele alındığında araştırmaya katılan katılımcıların eğitim düzeyleri yükseldikçe öznel iyi oluş ve yaşam doyumunu algıları artmaktadır. Buna göre, eğitim düzeylerinin yaş ile ilerlediği göz önüne alındığında on beş yaş üstü bireylerin yaşları eğitim düzeyleri ile doğru orantılı olarak yükselirken yaşam doyumunu ve öznel iyi oluş algılarında artmaktadır. Bu sonuç, araştırma kapsamında yaşa ilişkin analiz sonuçlarını doğrular niteliktedir. Literatür incelendiğinde, eğitim düzeyleri ile öznel iyi oluş ve yaşam doyumunu algısı arasında olumlu ancak zayıf bir ilişki olduğunu öne süren çalışmalar mevcuttur.

Bununla beraber, on beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş puanları ile yaşam doyumunu puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonucunda on beş yaş üzeri bireylerin öznel iyi oluş puanları ile yaşam doyumunu puanları arasında pozitif yönlü, yüksek düzeyli anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları incelendiğinde öznel iyi oluşun, yaşam doyumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalarda, yaşam doyumunu öznel iyi olmanın tamamlayıcı kavramlarından biri olarak tanımlanmıştır. Öznel iyi oluş ise yaşam doyumunun bilişsel boyutu olarak tanımlanmıştır. Bu noktada, yaşam doyumunun tamamlayıcı bir kavramı olan öznel iyi oluş bireysel yaşantı ile ilişkin bilişsel değerlendirmeler bütünü olarak algılanabilir. Buna göre, on beş yaş üstü bireylerin öznel iyi oluşları ve yaşam doyumları arasındaki anlamlı ilişki çalışma kapsamına dahil olan bireylerin kendi belirledikleri ölçütlere göre yaşamının niteliği hakkındaki bilişsel değerlendirme yapabildiği ifade edilebilir.

Buna ek olarak, analiz sonuçları incelendiğinde öznel iyi oluşun, yaşam doyumunun anlamlı bir yordacısı olduğu görülmektedir. Dolayısı ile on beş üstü bireylerin öznel iyi oluşunun, bireylerin yaşam doyumları ile olumlu ve/veya olumsuz duygulanımlarına ilişkin yaptıkları yargıları etkilediği söylenebilir.

Diğer bir yandan, PISA 2015 programında öğrencilerin iyi oluş düzeyleri bağlamında Türkiye'nin ortalama puanı 6.2 olarak bulunmuştur. Bu ortalama ile Türkiye OECD ortalaması olan 7.3'ün altında kalmıştır. PISA raporuna göre Türkiye'deki öğrencilerin %26.3'ü üst düzeyde iyi oluş düzeyine(9-10 düzeyinde işaretleme yapanlar) sahip iken bu araştırmada üst düzeyde iyi oluşa sahip bireylerin oranı (Ortalama 4-5 düzeyinde işaretleme yapanlar) % 21.84 olarak belirlenmiştir. Buna karşılık PISA raporuna göre Türkiye'deki öğrencilerin %28.6'sı alt düzeyde iyi oluş düzeyine(0-4 düzeyinde işaretleme yapanlar) sahip iken bu araştırmada alt düzeyde iyi oluşa sahip bireylerin oranı (Ortalama 1-3 düzeyinde işaretleme yapanlar) % 12.66 olarak belirlenmiştir [12]. Sonuçlar incelendiğinde alt gruptaki bireylerin oranındaki bu düşüş olumlu yönde bir gelişme olarak yorumlanabilir.

KAYNAKLAR / REFERENCES

1. Tuzgöl Dost, M. (2005). Öznel İyi Oluş Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(23), 103-111. [in Turkish]
2. Dağlı, A., & Baysal, N. (2016). Yaşam Doyumu Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1250-1262. doi:10.17755/esosder.75955[in Turkish]
3. Biswas-Diener, R., Diener, E., & Tamir, M. (2004). The psychology of subjective well-being. *Daedalus*, 133(2), 18–26. [in English]
4. Lucas, R.E. (2005). Time does not heal all wounds: A longitudinal study of reaction and adaptation to divorce, *Psychological Science*, 16, 945–950.
5. Diener, E., Kahneman, D., Tov, W., ve Arora, R. (2009). Income's association with judgments of life versus feelings, In E. Diener, D. Kahneman, ve J.F. Helliwell (Eds), *International differences in well-being*. Oxford, UK: Oxford University Press.
6. Hinterkopf, E. (1994). Integrating spiritual experience in counseling. *Counseling & Values*, 38, 165–175. [in English]
7. Erikson, E. (1987). *Childhood and Society*. – London: Paladin Grafiton Books.
8. Akbaş, U., & Koğar, H. (2020). *Nicel Araştırmalarda Kayıp Veriler ve Uç Değerler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. [in Turkish]
9. Rosenthal, R., & Rosnow, R. (2008). *Essentials of Behavioral Research: Methods and Data Analysis*. New York: McGraw-Hill.
10. Cohen, J. (1977), *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences*. New York: Academic Press.
11. Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. [in Turkish]
12. Pallant, J. (2016). *SPSS Survival Manual (6. b.)*. New York: McGraw Hill Education.
13. OECD (2017), *PISA 2015 Results (Volume III): Students' Well-Being*, PISA, OECD Publishing, Paris. [Electronic resource]. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264273856-en>